

Conclusies en aanbevelingen uit het rapport
"Impact van Luchtvaartgeluid op Toerisme en Recreatie"

DISCOVER YOUR WORLD

Conclusies en aanbevelingen uit het rapport

“Impact van Luchtvaartgeluid op Toerisme en Recreatie”

Door Prof. Dr. Ing. Paul Peeters, Eke Eijgelaar MA, Ivar Neelis MSc, Cheryl van Adrichem BA

Breda, november 2020

I.o. van Koninklijke Horeca Nederland, Hiswa/Recron en Visit Zuid-Limburg

De gehele rapportage kunt u lezen en downloaden op de BUas [wetenschappelijk pagina](#).

Samenvatting

Ons onderzoek naar de impact van luchtvaartgeluid op toerisme in Zuid-Limburg laat zien dat de rustzoekende verblijfstoerist langzaam dreigt af te haken vooral door het afnemen van herhaalbezoek. Dat levert niet alleen direct jaarlijks significante omzetverliezen op die in de vele tientallen miljoenen kunnen lopen, maar raakt mogelijk ook een deel van het groeimechanisme van het toerisme in deze streek. Dat kan een kettingreactie veroorzaken in afname herhaalbezoek, afname draagvlak voor voorzieningen inclusief monumenten, natuurgebieden en toeristische infrastructuur en daardoor een verder afnemen van de aantrekkelijkheid van het gebied als bestemming voor de rustzoekende toerist. Dit kan dan ook de leefbaarheid voor de bewoners aantasten omdat het financiële draagvlak afneemt voor voorzieningen in de kernen, de participatie in verenigingen en de belastinginkomsten van lokale overheden, waar weer tal van niet-toeristische voorzieningen voor burgers mee worden gefinancierd. Daarnaast vermindert ook de kwaliteit van de woonomgeving voor de bewoners van het heuvelland.

Het onderzoek betreft een analyse van de wetenschappelijke en professionele literatuur naar dosis-effect relaties tussen luchtvaartgeluid en hinder voor dag- en verblijfsrecreanten, een enquête onder een representatieve steekproef uit de Nederlandse bevolking met belangstelling voor een dag- of verblijfsbezoek aan een gebied als het Zuid-Limburgse heuvelland om het effect van geluidhinder op de toeristische sector in te schatten, en een analyse van vliegroutes over gebieden met een hoge toeristische, recreatieve en landschappelijke waarde.

Conclusies en aanbevelingen

De algemene conclusie uit deze verkennende studie is dat er zeker negatieve effecten optreden op de specifieke toeristische kwaliteiten van het Zuid-Limburgse heuvelland als gevolg van de aan- en uitvliegroutes van MAA en dat deze effecten aanzienlijk sterker zullen worden. Onder andere zal een groot aandeel van de stiltegebieden niet langer aan de kernwaarde van dergelijke gebieden kunnen voldoen. Ook zal het rustige landschappelijke karakter worden aangetast en neemt de natuur en stiltebeleving beduidend af.

Hieronder vindt u een aantal specifieke conclusies en resultaten:

- De afgelopen drie jaar groeide het toerisme in vergelijkbare gebieden ongeveer twee keer zo hard als het toerisme in het Zuid-Limburgse heuvelland. Er zijn geen positieve economische effecten te verwachten van uitbreiding van het luchtverkeer voor het toerisme in het heuvelland vanwege de aard van dat toerisme en de aard van de luchthaven.
- 51% van de bezoekers komt in de eerste plaats naar Zuid-Limburg vanwege 'natuur & landschap' en nog eens 36% vanwege 'wandelen' en 33% vanwege 'rust en ruimte'.
- Reacties van dagrecreanten op hinder van vliegtuiggeluid:
  - 44% reageert niet op ervaren hinder
  - 30% zal niet terugkeren,
  - 20% zal de bestemming niet aanbevelen bij familie en kennissen
  - 8% zal een hinderervaring op sociale media gaan delen.

- Reacties van verblijfsrecreanten op hinder van vliegtuiggeluid (hinder overdag – hinder 's nachts):
  - 48-60% zal niet terugkeren
  - 4% zal klagen op sociale media
  - 24% tot 41% doet niets
  - 33% tot 44% zal niet aanbevelen
- Specifiek voor verblijven vonden we dat 14-18% niets deed bij (niet nader gespecificeerde) geluidhinder en 46-54% niet zou terugkeren.
- Herhaalbezoek is belangrijk voor het heuvelland met ruim 50% van de bezoekers die aangeven er eerder geweest te zijn.
- Het Zuid-Limburgse heuvelland kent vele natuurgebieden, een achttal stiltegebieden en vormt in haar geheel een Nationaal Landschap. Rust, landschap, toerisme en recreatie zijn in het toerismebeleid voor Zuid-Limburg sterk met elkaar verankerd. Kernkwaliteiten zijn naast de rust, het landschap, het erfgoed en de natuur.
- Ervaringen in de natuur reduceren of voorkomen stress, en kunnen leiden tot ontspanning, bezinning en inspiratie. Rust en natuurgeluiden zijn belangrijke componenten voor een positieve beleving in een rustig recreatiegebied. Ongewenst omgevingsgeluid kunnen negatieve effecten op de gezondheid hebben en als hinderlijk worden ervaren.
- Onderzoek toont aan dat vliegtuiggeluid de kwaliteit van recreatiegebieden verstoort en daardoor ook vermindert. Met name bezoekers van recreatiegebieden die veel waarde hechten aan de natuurlijke rust zijn gevoeliger voor geluid. Vooral wandelaars geven de voorkeur aan rustige plekken en lijken een sterker negatief gevoel te hebben over geluid.
- Het is te verwachten dat het 'volvliegen' van de vergunde situatie de 'stilte-evaluatiescore' door bezoekers van natuurgebieden voor het Zuid-Limburgse heuvelland van ruim 9 (op een schaal van 0 tot 10) zal dalen naar een 7. Vliegtuiggeluid zal dus de kwaliteit van het heuvelland als recreatiegebied verminderen. Verdere toename van de luchtvaart boven het gebied leidt ertoe dat de stiltegebieden niet langer onder de 40 dB(A) geluidsniveau zullen kunnen blijven.
- Dag- en verblijfsrecreanten spelen in beleidsondersteunend onderzoek en beleid voor luchtvaartgeluidhinder vrijwel geen rol. Zoals dit onderzoek aantoont is dat onterecht omdat vliegtuiggeluid een negatieve impact op de beleving van recreanten heeft en tot directe en indirecte economische schade kan leiden, als ook schade voor de gezondheid en het welbevinden van mensen die in een lawaaige omgeving wonen.
- Het is waarschijnlijk dat verblijfsrecreanten gevoeliger zijn voor geluidhinder dan bewoners.
- Verblijfsrecreanten reageren het sterkst op nachtelijk luchtvaartgeluid. Ruim de helft van de ondervraagden geeft aan niet terug te keren na een negatieve geluidhinderervaring.
- Hoewel slechts een zeer kleine minderheid lawaai van vliegtuigen zou melden op reviewsites, geeft zo'n 67-70% van de ondervraagde mensen aan een accommodatie niet te boeken wanneer ze een dergelijke review zouden vinden op de accommodatie haar website. Dit kan op termijn tot een negatieve spiraal leiden.

- Een voorzichtige schatting van de directe kosten van het verder uitbreiden van MAA onder behoud van de huidige aan- en uitvliegroutes levert dat jaarlijks tussen €23 en €70 miljoen directe schade aan de economie van het gebied kan ontstaan. Hierin is schade aan de leefbaarheid van bij de bewoners niet meegerekend. Ook de indirecte economische gevolgen voor andere bedrijfstakken die nauw met de toeristische sector zijn verbonden zijn niet gemeten. Indirecte effecten vallen doorgaans in dezelfde orde van grootte of hoger vergeleken met de directe gevolgen.
- Gezien het hoge herhaalbezoek in het Zuid-Limburgse heuvelland en het gegeven dat zo'n 85% van de bezoekers uit een beperkte markt komt (Nederland), kan er sprake zijn van een zichzelf versterkend en onomkeerbaar proces. Dat wil zeggen dat het verlies van deze gasten pas op termijn – over enkele jaren - merkbaar wordt, maar daarna lastig weer om te keren zal zijn met marketing.

Op basis van het voorliggende verkennende onderzoek kan men stellen dat de verdere uitbreiding van de luchthaven MAA bij gelijkblijvende in- en uitvliegroutes over het heuvelland potentieel kan leiden tot aanzienlijke schade en een kans dat het gebied in een negatieve spiraal terecht komt met als gevolg aantasting van de unieke landschappelijke en natuurlijke waarden van het gebied. Daardoor zal niet alleen direct economische schade geleden worden met name in de toeristische sector, maar ontstaat ook schade aan een aanzienlijk deel van de stilte- en natuurgebieden in het heuvelland en een voortschrijdende degradatie van deze op natuur en rust gerichte bestemming. Potentieel kan dit ook gevolgen hebben voor de leefbaarheid van de bewoners, omdat afnemend toerisme ook leidt tot afnemend (financieel) draagvlak voor het onderhoud van basisvoorzieningen als detailhandel in kleine woonkernen, onderhoud van de toeristisch en voor bewoners aantrekkelijke monumenten en natuurgebieden en zelfs het draagvlak voor verenigingen. Dat laatste omdat een deel van deze verenigingen ook inkomsten ontleent aan toeristen. Ook de belastinginkomsten van de gemeenten uit toerisme in het heuvelland zullen verminderen met gevolgen voor het voorzieningenniveau voor bezoekers én bewoners.

Daarnaast bestaat de kans dat ook de omliggende steden (Maastricht, Parkstad Limburg en Sittard) hinder van een afname van het aantal rustzoekende dag- en verblijfsrecreanten ondervinden. Immers, gezien het hoge aantal gasten dat in het heuvelland verblijft en de relatief lange overnachtingsduur en het verhoudingsgewijze hoge bestedingsniveau, zal het bezoek aan shoppingscentra, attracties en musea in omliggende stedelijke kernen ook afnemen.

Aanbevolen wordt om deze effecten verder te onderzoeken en de resultaten naar behoren mee te wegen in de afweging van de omvang en de aard van de groei van het luchtverkeer op MAA. Daarbij moet bedacht worden dat een verdere groei van het luchtverkeer tot de vigerende vergunning van ruim 19.000 vluchten al kan leiden tot significante schade, tenzij de routing van aan- en uitvliegende vliegtuigen over het heuvelland wordt vermeden. Vooral dat laatste, routing, kan leiden tot andere afwegingen aangaande de groei van de luchthaven dan in de voorliggende vier 'hoekpunten' of scenario's. Ook bevelen we aan om nader te overwegen dat de gangbare methode van hinderbepaling ongeschikt is voor natuur- en landschapsgebieden met veel rustzoekende bezoekers.

Games

Media

Hotel

Facility

Built Environment

Logistics

Tourism

Leisure & Events

Mgr. Hopmansstraat 2
4817 JS Breda

P.O. Box 3917
4800 DX Breda
The Netherlands

PHONE

+31 76 533 22 03

WEBSITE

www.buas.nl

DISCOVER YOUR WORLD